

Walter Stuzzi iz Kamnika

Buka MOTORA

U ljeto 1902. godine, iz Beča je ujutro na malenom motorkotaču marke „Laurin Klement“ od 1 ¾ konjske snage, zagrebački avanturist Ferdinand Budicki krenuo s namjerom obaranja rekorda na relaciji Beč-Zagreb. Bio je to simbolički početak motociklizma u Zagrebu

PIŠE: VELIMIR CINDRIĆ

Topla je ljetna večer 1902. i na zagrebačkom Jelačićevu trgu okupljena gomila odjednom počinje glasno klicati i pljeskati. Kulminacija je to jednog uzbudljivog dana: iz Beča je oko pet sati ujutro, na malenom motorkotaču marke „Laurin Klement“ od 1 ¾ konjske snage, krenuo zagrebački avanturist Ferdinand Budicki s namjerom obaranja rekorda na relaciji Beč – Zagreb.

Ploča na Jelačićevu trgu čitavog je dana publici objavljivala trenutačnu poziciju Budickoga, sve dok se u daljini, nešto nakon 19 sati, nije začuo zvuk motora - Budicki je uspio ostvariti svoj naum!

Postavio je, za ono doba i ondašnje motocikle, zavidan rekord od 12 sati i 23 minute, uspjeh o kojemu su pisale i sve svjetske novine. Godinu dana prije, Budicki se, dovezavši u Zagreb prvi motorkotač („Orion“) i prvi automobil („Opel“), već upisao u zlatnu knjigu hrvatskog auto-moto sporta. Iza njega već su bili pothvati poput obilaska Europe i Afrike na biciklu (1897.) u

ukupnoj dužini od 17 tisuća kilometara, a tek su ga čekali prvi uspon automobilom na Sljeme (1904.) i uvrštenje među prve gradske letače balonom (1905.). Kada su se 1903. godine pojavili prvi „Puchovi“ motocikli, u ono vrijeme čudo tehnike, agilni Budicki odmah ga je krenuo iskušati. Da bi ga temeljito provjerio, odabrao je maratonsku rutu od 6000 kilometara cestama srednje Europe. Put je završio, kako su novine izvjestile, „s vrlo dobrim rezultatima“, odnosno bez ikakva znatnijeg kvara.

MOTO-UTRKE NA KONJSKOM TRKALIŠTU

Ženske snage: Zlata Šandel

Nakon ovih pionirskih dana hrvatskog moto-sporta, do prvih natjecateljskih uzbuđenja Zagreb je morao pričekati 1921., kada je održana prva brdska utrka na Sljeme na kojoj je, vozivši motocikl marke „Indian“, pobijedio Gjuro Gavrilović. No, razvoj moto-sporta zahtijevao je pravu trkaću stazu. Idealno rješenje ponudilo se u vidu ovalnog konjskog trkališta na Črnomercu, sa stazom dugom oko 800 metara. Motociklisti su se te 1921. jednostavno priključili uobičajenim utrkama na

spomenutom trkalištu, pa su Zagrepčani imali prilike vidjeti neobičnu priredbu.

Dan prepun utrka započeli su biciklisti, a slijedile su kasačke utrke. Potom su se utrkivala dva automobila te, na kraju, motocikli u tri klase. Uspjeh premijernih moto-utrka brzo je rezultirao dogovorom kojim je konjsko trkalište na Črnomercu povjereno na upravljanje netom osnovanom Prvom hrvatskom moto-klubu. Trkalište je adaptirano i razvoj zagrebačkog moto-športa mogao je i službeno započeti.

Do 1925. moto-utrke već su postale vrlo popularne, a kako je izgledalo jedno takvo natjecanje saznajemo iz reportaže koju je u svibnju 1928. objavila popularna zagrebačka ilustrirana revija „Svijet“: *Prošle nedjelje priredio je Prvi hrvatski motociklistički klub u Črnomercu svoju proljetnu utrku. Odziv publike bio je vanredno velik. Središte je i opet bio naš poznati prvak Zagreba Antun*

cesti. Organizator je bio Prvi hrvatski moto-klub, a staza 6-postotna uspona s 10-ak zavoja bila je duga jedan kilometar. Pobjednici u pojedinim klasama bili su Antun Štrban, Antun Uroić, dr. Lujo Weismann (predsjednik moto-kluba), Kazimir Šoštarco i Vladimir Jakušić. Tisak je zabilježio da je utrku pratilo oko četiri tisuće gledatelja te zanimljivost da je jedina žena među natjecateljima bila „ugledna vozačica“ Hanja Bošković na motociklu marke „Ariel“. Ona se u klasi od 500 ccm plasirala kao izvrsna treća.

Nakon dulje stanke, u kolovozu 1931., revija „Svijet“ ponovo se vratila motociklističim utrkama u Črnomercu. U međuvremenu, trkalište na rubu grada postalo je i međunarodno poznato, a u Zagreb su stizali i neki od ponajboljih europskih motociklista. Budući da je Prvi hrvatski moto-klub toga ljeta morao napustiti trkalište u Črnomercu, spomenuta utrka bila je i posljednja na tome

na Črnomercu

Anton Uroić

KADA SU SE 1903. GODINE POJAVILI PRVI „PUCHOVI“ MOTOCIKLI, U ONO VRIJEME ČUDO TEHNIKE, AGILNI BUDICKI ODMAH JE KRENUO ISKUŠATI OSOBINE NOVOGA VOZILA...

Štrban, iznjevši sigurne pobjede na 500 i 1000 ccm u 20 okruga. Drugi je pobjednik Oto Kūhar na 350 ccm, a Antun Uroić, s dolje ugrađenim ventilima, na 750 ccm. Nažalost, neki su se vozači srušili i morali odustati od natjecanja. Tekst reportaže pratile su fotografije prepune natkrivene tribine trkališta s mnoštvom uz ogradu staze te drvenim sudačkim tornjem na ciljnoj ravnini. Na fotografiji starta vozača zanimljivo je proučiti konstrukciju tadašnjih motocikala, ali i opremu vozača – kacige, kožne jakne, hlače „pumperice“, dokoljenice i visoke cipele. Iste godine u rujnu tribine oko trkališta opet su bile pune. U utrci motocikala s prikolicom pokal osvaja nepobjedivi Antun Štrban. Bio je tu i Antun Uroić, pobjednik utrke motocikala od 350 ccm, čiji se motor na fotografiji doima poput komarca u odnosu na onaj iz najjače kategorije od 1000 ccm, u kojoj je pobjedu odnio Ivo Šarutančec. Jednu od prvih nagrada osvojio je i gost iz Kamnika Walter Stuzzi.

„JURIO JE, UPRAVO LETIO DOSAD NEVIĐENO U ZAGREBU“

Nakon utrke na vrh Sljemena 1921., prva velika i važna brdska utrka u gradu održana je 1930. i to na Vončininoj

mjestu: *Vrlo velika i dobro posjećena utrka prošle nedjelje stajala je u znaku „letećeg Danca“ Nilsa Soerensena. On je bio uistinu senzacija koliko za publiku, toliko i za sve vozače. Jurio je, upravo letio dosad neviđeno u Zagrebu i uz rekorde odnio palmu pobjede! I opet se je lijepo ponio naš domaći rekorder Antun Uroić, zatim je dobar bio M. Braunstein, a od dama Zlata Šandel. Sudjelovali su vozači iz Zagreba, Austrije, Subotice, Ljubljane, Osijeka, Beograda i drugih gradova. Valja moto-klubu čestitati na ovoj lijepoj utrci i pohvaliti ga što je doveo famoznog Danca.*

Iako je buka motora nestala s Črnomerca, zagrebački moto-sport nije posustajao. Već desetak dana po posljednjoj črnomeračkoj utrci, otvoreno je novo veliko trkalište na Miramarskoj cesti, popularno nazvano „Miramare“. Na novoj stazi održane su mnoge značajne utrke te stasali brojni hrvatski vozači. Što se tiče brdskih utrka, u razdoblju od 1937. do 1939. one su, u organizaciji novoosnovanog Moto-kluba Zagreb, održavane na Jelenovcu. No, sve nakon toga već je novija povijest...

IZVORI I LITERATURA: Pavao Cindrić: „Grički milenij“, 1965.

• Zagrebačke dnevne novine: Novosti i Večer, 1921., 1925., 1928., 1930., 1931. • Ilustrirana revija Svijet, Zagreb, 1921., 1928., 1931.